

HE 239/2022 vp
Suojeluasiantuntija Hanna Aho
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Ympäristövaliokunta 10.11.2022

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta lausua asiasta. Pidämme asiaa tärkeänä kuntien ilmastotoimien edistämisen sekä kansalaisten oikeusturvan kannalta.

Kunnan ilmastosuunnitelman laatimisen aikaväli (14 a § 1 mom)

Luonnonsuojeluliitto kannattaa hallituksen esityksen ehdotusta laatia kunnan ilmastosuunnitelma kerran valtuustokaudessa. Ilmastosuunnitelma olisi hyvä toteuttaa heti valtuustokauden alussa, jotta kuntalaisilla on mahdollisuus seurata sen edistymistä valtuustokauden aikana. Kuntalaisille on varattava mahdollisuus osallistua ilmastosuunnitelman valmisteluun ja esittää mielipiteensä suunnitelmaluonnoksesta hyvissä ajoin ennen suunnitelman hyväksymistä. Tästä olisi tullut säätää selkeästi hallituksen esityksessä.

Kunnan ilmastosuunnitelman sisältö (14 a § 1–2 mom)

Suomen ympäristökeskuksen Kunnan ilmastosuunnitelma -selvityksessä (2022) esitettiin kolme vaihtoehtoa ilmastosuunnitelman sisältövaatimukseksi. **Luonnonsuojeluliiton mielestä hallituksen esitys on riittämätön ja kuntien ilmastosuunnitelmat tulisi laatia kolmannen, eli laajimman vaihtoehdon mukaisesti.** Päästövähennyksillä on kiire ja tämä vuosikymmen ratkaisee, pystymmekö hillitsemään ilmaston kuumenemisen Pariisin sopimuksen mukaisesti 1,5 asteeseen.

Luonnonsuojeluliiton mielestä kunnat tulee ilmastolaissa velvoittaa laatimaan ilmastosuunnitelma, joka kattaa kuntaorganisaation oman toiminnan ilmastomuutoksen hillintätoimet ja kunnan roolin asukkaiden ja muiden toimijoiden ohjaamisessa päästöjen vähentämiseksi. Ilmastosuunnitelma sisältäisi hillintätoimien toimenpideohjelman laatimisen sekä toteutuksen ja edistymisen seurannan. Kuntien tulee lisäksi sisällyttää suunnitelmaan tavoitteet ja toimet luonnon hiilinielujen vahvistamiseksi ja sopeutumistoimenpiteet. **Oleennaista**

on sisällyttää suunnitelmaan sekä lyhyen että pitkän aikavälin päästövähennys -ja hiilinielutavoitteet. Jotta kuntien tavoitteet ovat vertailukelpoisia, tulisi vertailuvuoden ja tavoitevuoden olla yhteneväisiä. Kuntien ilmastotavoitteet tulisi saavuttaa kokonaan kotimaisin keinoin.

Kunnan ilmastosuunnitelman seuranta (14 a § 3 mom)

Kunnan ilmastosuunnitelman toteutumisen seurannasta tulee säätää hallituksen esitystä tarkemmin. Seurannasta tulisi raportoida kattavasti vuosittain, jotta päättäjät ja kansalaiset voivat arvioida, onnistuuko ilmastotavoitteiden saavuttaminen ja jotta kuntapäättäjät voivat tarvittaessa päättää lisätoimista.

Kunnan ilmastosuunnitelman huomioiminen kuntastrategiassa ja toimintakertomuksessa (14 a § 3 mom)

Ehdotus huomioida ilmastosuunnitelma kuntastrategiassa on kannatettava. Ilmastosuunnitelman edistymisen raportointi osana kunnan vuosittaista toimintakertomusta on ehdoton minimi. Laajempi, vuosittainen ilmastotyön raportointi ja analysointi toimenpiteiden riittävydestä suhteessa tavoitteisiin lisää tietoisuutta ilmastotyöstä, ja sen haasteista ja mahdollisuuksista kunnissa. Erillinen ilmastoraportointi lisää myös kuntien ilmastotyön läpinäkyvyyttä.

Mahdollisuus laatia ilmastosuunnitelma yhdessä alueen muiden kuntien kanssa (14 a § 4 mom)

Mahdollisuus laatia ilmastosuunnitelma yhdessä alueen muiden kuntien kanssa on pienten kuntien näkökulmasta hyvä.

Muutoksenhaku valtioneuvoston päätöksiin ilmastolain soveltamisalalla (21 b § 1–4 mom)

Luonnonsuojeluliiton mielestä on erittäin tärkeää, että ilmastolaissa säädetään selkeästi muutoksenhausta.

Kuten Pekka Vihervuoren selvityksessä¹ todetaan, ilmastosuunnitelmia koskevien päätösten oikeussuojatiestä säätämättä jättäminen aiheuttaisi merkittävää oikeusepävarmuutta (s. 46).

Kuten Itä-Suomen yliopiston yliopistonlehtori Pauli Rautiainen² on todennut, on

1 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163956>

2 <https://perustuslakiblogi.wordpress.com/2020/09/04/pauli-rautiainen-portugalilaiset-lapset-ja-nuoret-haastoivat-suomen-euroopan-ihmisoikeustuomioistuimeen-ilmastonmuutoksen-vastaisten-toimien-laiminlyönneista/>

huomionarvoista, että voimassaolevan ilmastolain muutoksenhaku ja valvonta poikkeavat muusta vakiintuneesta ympäristölainsäädännöstä. Nykytilanne on ongelmallinen perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta. Se myöskin jättää kansalaisille hämäräksi heidän oikeutensa.

Luonnonsuojeluliiton mielestä valitusoikeus on määritelty hallituksen esityksessä selkeästi, mutta pitää ehdotusta muutoksenhausta suppeana. On perusteetonta ja poikkeuksellista asettaa ilmastopoliittisten suunnitelmien muutoksenhaun kynnykseksi monen tahon osalta ”erityisyys”-vaatimus. Ilmaston kuumeneminen koskettaa kaikkia. Yleislainsäädännön eli oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaan muutoksenhakuoikeus on asianosaisilla ilman erityisiä selvitysvelvollisuuksia. Ilmastopoliittisten suunnitelmien osalta muutoksenhakuoikeutta siis kavennettaisiin yleislainsäädäntöön nähden. Tämä voi johtaa monien valitusten tutkimattajättämiseen. Muut sektorilait, kuten ympäristönsuojelulaki, eivät tunne vastaavaa ”erityisyys”-vaatimusta.

Lisäksi lain tavoitteiden toteutumisen kannalta olennainen työ- ja elinkeinoministeriön laatima ilmasto- ja energiastrategia jää ilmastolaissa täsmennetyn muutoksenhaun ulkopuolelle, mitä Luonnonsuojeluliitto pitää kansalaisten oikeusturvan kannalta haitallisena.

Lisätietoja

suojeluasiantuntija Hanna Aho, puh. 040 628 9495, hanna.aho@sll.fi